

24/7 25/7

Det av judiska terrorister begångna dådet i Jerusalem

har väckt förtvivlan och förbittring bland judarna likaväl som bland engelsmännen. Såvitt hittills är känt tar de judiska organisationerna överallt avstånd från våldshandlingen och betonar att den företagits av isolerade grupper av judiska motståndsmän. Ingen tvivlar på allvaret och uppriktigheten i denna reaktion och på att ansvariga judiska kretsar står helt främmande för ett våldsdåd som blott kan skada judarnas egen sak. Men det är nödvändigt att uttrycka förhoppningen att dessa kretsar i framtiden genomgående med större bestämdhet än hittills skall fördöma all terroristisk verksamhet; det går icke gärna att ursäktat våldsmetoderna i största allmänhet och att samtidigt fränkänna sig allt ansvar för särskilt stötande utslag av dessa metoder. På engelskt håll synes man av uttalandena i parlamentet att döma ta saken med den lugna fasthet som utmärker den brittiska politiken i kritiska situationer; den redan förda politiken fullföljes, men någon tendens att begagna det skedda som ett vapen mot den judiska rörelsen förmärkes icke. Man kan därför hoppas att det ohyttiga som inträffat icke skall föranleda en farlig tillspetsning av ett redan svårt läge.

Historieforskningen i USA borde uppmärksammas mer,

hävdades i en artikel (av H. Tingsten) i Dagens Nyheter i förgår. I artikeln betonades dels att denna forskning var av alldeles särskilt intresse — genom sin rikedom, sin inriktning på nyare tid och allmänintressanta frågor, sin av den amerikanska demokratis ålder betingade möjlighet att belysa politiska huvudproblem — dels att den, relativt sett, förbisågs i Sverige. Ett par inlägg i anledning av denna framställning bör diskuteras. Professor Ahnlund skriver att den urgerade synpunkten är riktig, men ensidig; även andra länders forskning, t. ex. den spanska, borde mer beaktas i Sverige. Vidare förklarar han att den svenska historieforskningen har för få arbetare och för litet understöd för att fylla kraven på allsidighet.

Även om man oförbehållsamt instämmer i professor Ahnlunds krav på bättre villkor för svensk historieforskning, är det icke möjligt att godta hans motivering. Just på grund av de i artikeln anförda skälen — jämte andra än mer närliggande — har USA:s historieforskning ett helt annat intresse för oss än t. ex. historieskrivningen i Spanien. Av de svenska forskarna begärs icke att de skall skriva amerikansk historia, men väl att de i sin undervisning och sina studieplaner skall ägna denna större uppmärksamhet. Nu är det verkliga förhållandet att USA:s historia, som borde ha en rangplats, har en ovanligt undanskjuten ställning. Ett enda exempel: I studieplanen för Stockholms högskola upptas omkring 120 arbeten rörande främmande länders historia. Av dessa behandlar ett enda USA. Till jämförelse må nämnas att fem upptagna arbeten gäller tyska rikets grundande och Bismarcks politik. Det lär ytterst sällan, om ens någonsin, hända att en studerande för högre betyg specialiserar sig (här avses studier, icke avhandlingsarbete) på USA. Denna snedvridning beror naturligtvis helt enkelt på att den svenska historieforskningen traditionellt särskilt anknutit till Tyskland, liksom för övrigt svensk vetenskap över huvud. För att rätta till denna sak behövs ej nya professurer eller ökade understöd.

I Expressen framhålls att även andra "nya" länder än USA borde studeras i Sverige; som exempel nämnes Australien och Nya Zeeland. Detta är riktigt. Men var och en som haft anledning att något komma in på dessa ämnen vet att den amerikanska historieforskningen kvantitativt och kvalitativt står på ett helt annat plan än motsvarande forskning i Australien, Kanada och Sydafrika.

De kritiska inlägg som här berörts syns alltså i sin mån bestyrka den uppställda tesen att amerikansk historieforskning är beklagligt litet känd i Sverige.

D·N
26/7 1946.

Försvaret inför atombomben

Nära ett år har gått sedan atombombens existens blev känd genom bombfällningarna i Japan. Under denna tid har det nya vapnets innebörd från det svenska försvarets synpunkt föga diskuterats. I oktober förra året framhöll överbefälhavaren med rätta att någon ny femårsplan för försvaret på grund av det förändrade läget icke kunde utformas. I december yttrade han i ett föredrag att atombomben icke med säkerhet bleve till nackdel för Sverige, tvärtom, eftersom vårt land vore mindre sårbart för detta vapen än de flesta andra europeiska länder. I militära tidskrifter och fristående arbeten har redogörelser lämnats för frågans tekniska sida och de använda atombombernas verkningar, men den militärpolitiska situationen har i regel nästan helt förbigåtts. Endast i en uppsats i Vårt Försvar i första häftet av löpande årgång har så mycket som tre trycksidor ägnats denna sida av problemet.

I huvudsak beror väl detta förhållande på att man vill vänta och se, att man vill undvika osäkra hypoteser och förhastade ställningstaganden. Delvis lär det också sammanhånga med en tendens att nedvärdera det nya vapnets betydelse. Ingenting är naturligare. För allmänheten ligger det nära till hands att under intrycket av berättelserna om atombombens katastrofala verkningar betrakta den nuvarande försvarsorganisationen som meningslös. Även om denna uppfattning lätt kan visas vara oriktig — bl. a. därför att ännu blott USA har atombomber — måste det vara frestande att tillbakavisa den helt enkelt genom antydningar om atomvapnets begränsade effekt. Klart kommer denna linje fram i den nyssnämnda uppsatsen i Vårt Försvar: här talas om att nya stridsmedel alltid med orätt ansetts revolutionerande, att en viss misstro inställer sig inför de sensationella berättelserna om atombomben, att kunskapen om dess betydelse ännu är ringa.